

Mikä? Arkisto Juttusarjat Videot Tapahtumat Podcastit Toimitus

Kirjoittajat Kirjoittajaohjeet Poliitikasta kouluissa [+ Suomi](#)

Studia Generalia: Näkökulmia mis- ja disinformaatioon

VUODEN 2021 VAPPUPUHEIDEN SALDOA

4.5.2021

📅 4.5.2021 👤 POLIITIKASTA LEHTI 📄 ARTIKKELIT, MIKKO POUTANEN 💬 0

Espeen kaupunginmuseo / Minna Alantie (CC BY-ND 4.0)

Lukuaika: 7 min.

Sovittelua, saavutusten listausta ja vastapuolen läksytystä: miten poliitikkojen vappupuheet vertautuvat toisiinsa ja vappupuheiden perinteeseen?

Poliitikkojen vappupuheista on tullut Suomessa osa normaalia poliittisten puheiden perinnettä. Siinä missä aiemmin vappupuheita pidettiin nimenomaan [työväenpuolueiden aatteen palon ilmaisuna](#), tovereiden solidaarisena puhutteluna sekä työn ja työväen arvostuksena, modernin vappupuheen voi pitää minkä tahansa puolueen edustaja. Puolueella on tietenkin oma virallinen vappupuheensa, mutta myös yksittäiset puolueen edustajat ja esimerkiksi paikallistason johtajat voivat silti pitää omaleimaisen puheenvuoron.

Koska kaikki puolueet grittävät kasvattaa näkyvyyttään, puheenvuoro työväen- ja opiskelijoiden - juhlan yhteydessä on luonnollinen paikka. Vappupuheen yleistymistä on myös seurannut vappupuheen laventuminen monessa tapauksessa melko yleisluotoiseksi poliittiseksi puheeksi, joka pidetään vapun yhteydessä juuri vappupuheiden perinnettä hyödyntäen.

Mikko Poutanen

Mikko Poutanen on tutkijatohtori Tampereen yliopistossa ja Poliitikasta-lehden vastaava päätoimittaja.

Artikkeliin sovelletaan avoimen julkaisemisen lisenssiä tiedelehdille (CC BY-NC-ND). [Lue lisää tekijänoikeuksista.](#)

Selaa arkistoa

Arviot

demokratia

Euroopan unioni

Venäjä

populismi

Suomi

Yhdysvallat

Retoriikka

Turvallisuuspolitiikka

Media

ilmastonmuutos

Maahanmuutto

Tutkimus

Yliopisto

Eurooppa

Tasa-arvo

Vaalianalyysit

Terrorismi

talous

Ulkopolitiikka

Tässä artikkelissa käsitellään tiivistetysti SDP:n, vihreiden, vasemmistoliiton, keskustan ja perussuomalaisten vappupuheet, sekä kokoomuksen **Petteri Orpon** lyhyt ”vapputervehdys”. Missä määrin vuoden 2021 vappupuheet asettuvat osaksi vappupuheiden perinnettä, ja missä määrin niillä pyrittiin viestimään jotain muuta?

Luottamus ja hyvinvointivaltio

Pääministeri **Sanna Marinin vappupuhe** osoitti vappupuheelle tyypillistä toivoa ja optimismia erityisesti koronaviruksen kontekstissa. Puheesta olivat kuitenkin saaneet väistyä monet vasemmistolaiseksi mielletyn puolueen sananparsista: korostettu työväenluokkaisuus tai luokkakamppailun elementit eivät enää määrittele nykyistä SDP:tä; puhuttakaan ei aloitettu enää perinteisellä ”toverit”-tervehdyksellä.

Syy vappupuheen sävyyn oli todennäköisesti vappua edeltänyt puoliväliriihi ja sen pidemmän kautta saavutettu sopu. Pääministeri korostikin sopua ja luottamusta, kykyä tehdä päätöksiä ja kompromisseja. Pääministeripuolueen vappupuheen yksi ulottuvuus oli siis sovittella kehysriihen kiistojen julkisuuskuvaa yhteisymmärrystä kohti.

Sanna Marinin puheesta olivat saaneet väistyä monet vasemmistolaiseksi mielletyn puolueen sananparsista.

Hyvinvointivaltio on tehnyt paluun poliittiseen retoriikkaan, politiikkapiireissä hyvin trendikkääseen resilienssin käsitteeseen yhdistettynä. Hyvinvointivaltio tuo siis yhteiskunnallista vakautta, **kestävyyttä** ja joustokykyä epävarmuuden ja ennustamattomien muutosten maailmaan. Myös toimivat työmarkkinat, joilla vallitsee vahva keskinäinen luottamus, lisäävät Marinin puheessa yhteiskunnallista resilienssiä yhteistyön ja yhdessä sopimisen kautta.

Luottamuksella, keskustelulla ja kompromisseilla on yhteiskunnallista arvoa – etenkin poikkeusoloissa – mistä syystä Marin luultavasti päätti painottaa niitä puheessaan. Luonnollisesti Marin myös käytti merkittävän osan puheesta hallituksen saavutusten kartoittamiseen, mikä korosti vappupuhetta melko tavanomaisena poliittisena puheena.

Pääministeripuolueen vappupuheen yksi ulottuvuus oli siis sovittella kehysriihen kiistojen julkisuuskuvaa yhteisymmärrystä kohti.

Täysin vailla poliittista terävyyttä puhe ei kuitenkaan ollut, kun Marin peräänkuulutti loppua ”ideologisille taisteluille” ja yksipuolisille ilmoituksille. Marinin mukaan Suomessa ei tule käydä ”joustavuuden ja kilpailukyvyn varjolla ideologista taistelua”, joka ei hänen mukaansa todellisuudessa edistä joustavuutta eikä kilpailukykyä.

Kommentti oli varmasti suunnattu työmarkkinoiden työnantajaosapuolelle, joista osa, kuten **Elinkeinoelämän keskusliitto**, **Teknologiateollisuus** ja **Metsäteollisuus**, ovat irrottautuneet joko kokonaan tai osittain valtakunnallisesta

Tarkennettu haku

Hakusana

Ajanjakso

 mm / dd / yyyy
 mm / dd / yyyy

Kirjoittajat

 Kaikki kategoriat

Avainsanat

 Kaikki avainsanat

Hae

Uusimmat podcastit

Politiikasta Vuosi Bidenia Tru... SOUNDCLLOUD

Politiikasta - Vuosi Bidenia Trumpin jä...	108
Politiikasta - Vuosi Bidenia Trumpin jälk...	108
Politiikasta - Poliittisten osallistumise...	169
Politiikasta - Edustajuus puntaroiwiss...	2.2K
Politiikasta - Yritykset, yhteiskunta ja ...	156
Politiikasta - Vaalipolitiikkaa ja kansal...	176
Politiikasta - Koronavuosi kulttuuriala...	303
Politiikasta - Koronavuosi kulttuuriala...	113

Latest tracks by [Politiikasta](#)

[Privacy policy](#)

keskusjärjestösopimisesta. Pääministerin kritiikkiä pehmensi kutsu neuvottelupöytään ja yhteisen luottamuksen rakentamiseen. Puheesta ei niinkään kuultanut läpi aatteen palo, vaan rauhallinen sovittelavaisuus.

”Työtä, turvaa ja toivoa” hyvinvointiyhteiskunnassa

Keskustan tiede- ja kulttuuriministeri **Annika Saarikon vappupuhe** oli selvästi suunnattu omille kannattajille perustelemaan ja puolustelemaan, miksi keskusta jatkaa yhä hallituksessa. Saarikko korosti heti alkuun, että kehysriihessä oli kyse aidoista näkemuseroista, eikä mistään halvasta poliittisesta teatterista. Kehysriihen ollessa kuitenkin päällimmäisenä mielessä Saarikko käsitteli sitä sekä Suomen yleistä – pääasiassa talouspoliittista tilaa – lähes koko puheen. Tästä syystä puhe tuntui lähinnä kuntavaaleille ominaiselta poliittiselta puheelta.

Keskustan näkemys Saarikon välittämänä on, että Suomi on koronapandemian poikkeusolojen ohella taloudellisesti vakavassa tilanteessa. Koska vakaudella kriisissä on myös itseisarvoa, aina pitää pystyä sopimaan, jotta ongelmat voidaan ratkaista. Sopu kehysriihessä ei ollut keskustalle täydellinen, mutta riittävä. Saarikko totesi, että yksipuolinen ehdottomuus ei ratkaise yhteisiä ongelmia.

Keskustan tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikon vappupuhe oli selvästi suunnattu omille kannattajille perustelemaan ja puolustelemaan, miksi keskusta jatkaa yhä hallituksessa.

Kyseessä onkin SDP:n ja keskustan ”järkiliitto”, korostetusti näiden kahden perinteikkään puolueen punamultahallitus. Sekä vasemmistoliitto että vihreät jäävät Saarikolta huomiotta. Keskusta asemoituu tasapainottajaksi – eräänlaiseksi järjen ja kohtuuden ääneksi – muutoin vasemmistolaisessa hallituksessa. Vaikka Marinin hallituksen osalta tämän retorisen väitteen voisi ymmärtää, Saarikko on hatarammalla pohjalla, kun esittää keskustan tehneen samaa tasapainottavaa roolia **Juha Sipilän** hallituksessa pääministeripuolueenakin.

Erityisesti suhde valtionvelkaan ja työllisyyteen saavat puheessa huomiota kohtina, joiden kanssa keskustalla lienee syvimmit ideologiset erimielisyydet ainakin osan hallituskumppaneistaan kanssa. Talouden ja nimenomaan yrittäjien ensisijaisuudesta lähteminen on keskustalle sen nykyisen talouspoliittisen linjan mukaista.

Siinä missä Marin pyrki sovittelemaan työmarkkinaosapuolten eroja, Saarikko vaikutti kieltävän näiden erojen olemassaolon ja puolsi avoimesti paikallista sopimista.

Saarikon puheesta välittyä etenkin Juha Sipilän hallituksesta vallalla ollut **voimakkaan keskustaoikeistolainen talouspolitiikka**: Suomen vanhojen talousmallien nähdään jääneen ajastaan koventuvan kansainvälisen kilpailun kontekstissa, jossa suomalaiset työnantajat ja työntekijät istuvat samalla puolen pöytää. Siinä missä Marin pyrki sovittelemaan työmarkkinaosapuolten eroja,

Saarikko vaikutti kieltävän näiden erojen olemassaolon ja puolsi avoimesti paikallista sopimista.

Tältä osin puhetta tuskin voi perinteiseksi vappupuheeksi kutsua. Keskusta ei korostetusti ole osa mitään punavihreää hallitusta, vaan näyttäytyy eräänlaisena hallituksen sisäisenä oppositiona, sillä Saarikko ennakoi puheessaan vielä tuleviakin mielipide-eroja.

”Punavihreä kansanrintamahallitus”

Mielipide-eroja keskustalla todennäköisesti tulee vasemmistoliiton kanssa, mikäli puolueen puheenjohtaja **Li Anderssonin vappupuhetta** katsoo. Andersson avaa ainoana vappupuheen perinteikkäällä ”toverit”, tervehdyksellä ja Marinin tavoin kuvailee toiveikasta tulevaisuutta koronapandemian poikkeusolojen jälkeen. Siinä missä SDP pääministeripuolueena sovitteli, lähtee vasemmistoliitto ärhäkkään hyvinvointivaltion ja hallituksen talouspolitiikan puolustukseen.

Anderssonin mukaan hallituksen talouspolitiikka on haastamassa oikeistolaisen talousopin ja talouspolitiikan dogmaattista – ”lähes uskonnonmaista” – vaihtoehdottomuutta: **talouspolitiikan erilaisista vaihtoehdoista** puhutaan vihdoinkin. Andersson kritisoi ajatusta, että talouspoliittista painotusta siirrettäisiin jo menoleikkauksiin, sillä kriisin keskellä leikkaaminen vaarantaisi elpymisen.

Siinä missä SDP pääministeripuolueena sovitteli, lähtee vasemmistoliitto ärhäkkään hyvinvointivaltion ja hallituksen talouspolitiikan puolustukseen.

Mielenkiintoisena yksityiskohtana voisi mainita vasemmiston tyylin ottaa haltuunsa velkadiskurssi, eli taloudellisen velan ohella puhutaan hoivavelasta, koulutusvelasta sekä myös ekologisesta velasta. Taloudelliseen velkaan on vastuutonta keskittyä muiden yhteiskunnallisten tarpeiden kustannuksella. Talousdiskurssin logiikkaa pyritään siis soveltamaan näin myös talouden ulkopuolella.

Vasemmistoliiton vappupuhe asettuu myös työmarkkinoiden osalta selvästi eri linjoille keskustan kanssa: keskitetyn sopimuksen lopettaminen on vasemmiston kannalta uhka, sillä työvoima tarvitsee joukkovoimaa. Perinteisen vasemmiston työn ja pääoman vastainen kamppailu elää siis vahvana Anderssonin puheessa. Koska työmarkkinasopu on hyvinvointivaltion pohja, vasemmistoliitto vaikuttaa viestivänsä olevansa valmis siirtämään työmarkkinasopimisen puoluepolitiikkaan ja lainsäädäntöön.

Mielenkiintoisena yksityiskohtana voisi mainita vasemmiston tyylin ottaa haltuunsa velkadiskurssi, eli taloudellisen velan ohella puhutaan hoivavelasta, koulutusvelasta sekä myös ekologisesta velasta.

Vappupuheissa ilmaistun talouspolitiikan osalta vaikuttaa siis siltä, että hallituksessa suorimmin vastakkain olisivatkin vasemmistoliitto ja keskusta. Hallituksen saavutuksia listatessaan Anderssonin viittausta ”punavihreään

kansanrintamahallitukseen” voinee hyvällä syyllä pitää tökkäisyinä hallitusroolinsa kanssa kipuilevan keskustan suuntaan. Anderssonin puhe sisältää siis enemmän niitä elementtejä, jotka on perinteisesti ymmärretty osaksi vappupuheita: työntekijöillä ja työnantajapuolella ei ole lähtökohtaisesti yhteensopivia intressejä.

Suomi takaisin jaloilleen

Vihreiden vappupuheen piti sisäministeri **Maria Ohisalo**. Puheen kantavana teemana oli kestävyys: siinä missä käsillä oleva koronapandemia koetteli inhimillistä kestävyyttä, etenkin henkistä hyvinvointia, luonnon kestävykyyn viittaaminen oli vihreiden ominta politiikkaa. Ohisalon mukaan koronakriisi on osoittanut globaalin maailman haurauden. Vaikka Marinin käyttämää resilienssiä ei Ohisalon puheessa kuultu, teeman voidaan ainakin näiltä osin olevan samansuuntaiset. Vihreät peräänkuuluttavat suuria muutoksia mutta myös paikallista kehitystä.

Vihreät asettuvat hieman terävämmin SDP:n kompromisseja, sovintoa ja neuvottelua korostavan linjan taakse.

Ohisalo esitteli puheessaan myös hallituksen saavutuksia, mikä on tyyppillinen piirre hallituspuolelle missä tahansa poliittisessa puheessa. Vihreiden puolueprofiilin mukaisesti painotus on vihreillä arvoilla. Tarve oli varmasti myös korostaa, että paljon on tehty, ja paljon vielä tehtäisiin, sillä väliriihen myönnitys turpeenkäytölle voidaan katsoa olleen keskustan saavutus vihreiden kustannuksella.

Ohisalo kommentoi myös kehysriihen tapahtumia: ”Suomalaiset odottavat hallitukselta tekoja, ei keskinäistä nokittelua.” Vihreät asettuvat siis hieman terävämmin SDP:n kompromisseja, sovintoa ja neuvottelua korostavan linjan taakse. Vihreiden puheessa oli muutoin kovin vähän puhetta taloudesta tai työstä, mutta sen sijaan paljon me-henkeä sekä heikoimmista huolehtimista, mitä voinee pitää vappupuheelle sopivina elementteinä, sekä myös selkeä toiveikkuus tulevast.

”Lopuksi puhun hieman rappiosta ja mädännäisyydestä”

Toiveikkuutta sen sijaan sai etsiä **perussuomalaisten vappupuheesta**, jonka piti puolueen puheenjohtaja **Jussi Halla-aho**. Halla-aho asemoi puolueensa talouspoliittisesti oikealle läksyttäessään hallituksen vastuutonta talouspolitiikkaa. Halla-aho ei välttele populistisia sanankänteitä – mikä sinänsä on vappupuheessa odotettuaakin – kuvaillessaan, kuinka suomalaisten ”nylkeminen” pitää lopettaa valikoidusti menoja leikkaamalla ja veroja laskemalla.

Halla-aho ei korostetusti usko julkisen vallan interventioihin taloudessa; työllisyyttä ja yrittäjyyttä pitäisi sen sijaan tukea. Tässä suhteessa perussuomalaiset löytävätkin varmasti yhteistä kosketuspintaa paitsi

kokoomuksen myös keskustan suuntaan, mikä saattaa näkyä keskustan EU-vastaisten ja taloudellisesti konservatiivisten äänestäjien äänestyspäätöksissä kuntavaaleissa.

Halla-aho ei välttele populistisia sanankäänteitä – mikä sinänsä on vappupuheessa odotettuaakin – kuvaillessaan, kuinka suomalaisten ”nylkeminen” pitää lopettaa valikoidusti menoja leikkaamalla ja veroja laskemalla.

Niin ikään punavihreä ilmastopoliitikka ja sallivan maahanmuuton vaarat nousivat Halla-ahon vappupuheen keskiöön. Teemat ovat myös perussuomalaisten vahvinta aluetta poliittisesti ja diskursiivisesti. Vaikka nämä teemat eivät ole kuntavaalien kautta suoraan olennaisia, sillä näistä asioista ei juuri päätetä **kuntatasolla**, niiden jalkauttamisen kannalta tuki paikallistasolla on oleellista.

Halla-aho kritisoi puheessaan kunnallisvaalien siirtämistä sekä erityisesti EU:n elpymispakettia, jonka esitettiin laittavan suomalaiset muun Euroopan taloudenpidon maksumiehiksi. Tämä kuvailu on **vähintäänkin kyseenalainen**, mutta sopii perussuomalaisten maailmankuvaan sekä EU-vastaisuuteen: yleinen epäluottamus muita kohtaan on vahvaa. Solidaarisuutta, jota vappupuheissa on tavattu odottaa, edes muiden maiden työläisiä kohtaan, ei Halla-aho ilmaissut.

Halla-ahon oli helppoa asemoitua puheessa niin, ettei hänen täytynyt puolustaa mitään: perussuomalaiset olivat jo edellisen hallituksen loppuvuodet oppositiossa ja puolue oli vastustanut selvästi EU:n elpymispakettia, toisin kuin **kokoomus**. Perussuomalaiset voivat siis kritisoida ja vastustaa **lähes kaikkea muiden puolueiden edustamaa** suomalaisen politiikan kentällä.

Halla-ahon puhetta voinee pitää eräänlaisena ”epävappupuheena”, jonka tarkoitus oli toistaa perussuomalaisen keskeiset teemat, asemoitua talouspoliittisesti selvästi oikealle sekä ampua kritiikin täyslaidallinen muiden puolueiden suuntaan.

Puheensa lopussa Halla-aho lähtee oikeistopopulistisen diskurssin kovaan pätyyn kuvaillemalla, kuinka Euroopan unioni on lopulta rinnasteinen Neuvostoliittoon: suomalainen omaa etuaan häikäilemättä tavoitteleva eliitti on rähmällään Brysselin, kuten aiemmin Moskovan, edessä. Halla-aho maalaa leveällä pensselillä suomalaisen yhteiskunnan sisäisestä ”rappiosta ja mädännäisyydestä”, kuvaillen **kulttuurimarxistista salaliittoa** vain jättäen sen sanatarkasti nimeämättä.

Puhetta voinee pitää eräänlaisena ”epävappupuheena”, jonka tarkoitus oli toistaa perussuomalaisen keskeiset teemat, asemoitua talouspoliittisesti selvästi oikealle sekä ampua kritiikin täyslaidallinen muiden puolueiden suuntaan, maustaen sitä lopussa **väkevällä oikeistopopulistisella mielikuvastolla** kuntavaaleja ajatellen.

Vappupuhe vai vaalimainos?

[Facebookiin ladattu](#) yllättävän lyhyt video toimitti ilmeisesti **Petteri Orpon** vappupuheen virkaa, vaikka [viime vuonna](#) Orpon vappupuheella oli niin sanotusti normaali mitta. Videon napakkuus antoi vaikutelman, että Orpon keskeinen viesti oli tiivistetysti tiukka vastalause hallituksen talouspolitiikalle sekä erityisesti suhtautumiselle valtionvelan kasvatukseen – poikkeusoloista huolimatta. Talouspoliittisen ytimensä vuoksi Orpon puhe sopisi yhteen sekä Saarikon että Halla-ahon puheen kanssa.

Orpo myös korosti kokoomuksen [esittävän välikysymyksen hallitukselle](#) kehysriihen taloudellisten kehysten ylittämisestä. Kokoomus asemoituu vaihtoehdoksi nykyisen hallituksen enimmäkseen vasemmalle kaartuvalle talouspolitiikalle, mutta toisaalta ei juuri erotu suhteessa perussuomalaisiin.

Vappupuheen – vappuvideon – toinen keskeinen ulottuvuus olikin käytännönläheinen kuntavaaliehdokkaiden rohkaisu. Liikkuvaa Orpoa monesta kuvakulmasta kuvannut video vaikuttikin enemmän kuntavaalimainokselta kuin vappupuheelta.

Onko perinteinen vappupuhe historiaa?

Suurten puolueiden vappupuheista perinteistä työn ja työväenluokan ideologista kamppailua piti siis yllä vahvimmin vasemmistoliitto, mutta vasemmistopuolueiden sosiaalisesta mediasta tai Youtubesta löytyvien vappupuheiden kirjo on laaja. Esimerkiksi ministeri **Sirpa Paateron** (sd.) [omassa vappupuheessa](#) vilahtelee tovereiden ja työväen aatteen diskurssi avoimemmin. Sotkuisen puoliväliriihen jälkeen oli ehkä ymmärrettävää, että pääministerin puheen sävy oli sovittelua.

Toisaalta vappupuheet vaikuttavat muuttuneen yleisiksi, kaikkien poliittisten puolueiden poliittisiksi puheiksi, joissa luetellaan saavutuksia, puolustellaan tekoja tai kritisoidaan muita – satunnaisesti ylioppilaslakki päässä. Siinä vaiheessa, kun puheen tunteen palo kohdistuu ensisijaisesti vaikkapa valtionvelkaan tai maahanmuuttoon, ollaan kaukana vappupuheiden alkuperäisestä tematiikasta.

Mikko Poutanen on tutkijatohtori Tampereen yliopistossa sekä Poliitiikasta-lehden vastaava päätoimittaja.

Päivitetty toimituksen toimesta klo 12:10: Annika Saarikon nimi korjattu tekstissä. Toimitus pahoittelee kömmähdystä.

📌 PUHE, VAPPUPUHE